

STATUSRAPPORT

Statusrapporten er et led i erfaringsopsamlingen af de projekter der støttes via tilskud fra Socialministeriet.

Denne udgave af statusrapporten er til anvendelse for projekter med et tilskud over 400.000 kr.

Husk at skemaet skal udfyldes elektronisk og sendes til Tilskudssekretariatet på diskette eller via email med tydelig angivelse af journalnummer i dokumentets titel og i emnefeltet!

Mailadressen er: rapport@sm.dk

Vejledning til besvarelse af de enkelte spørgsmål er indarbejdet i skemaet. De kan evt. også rette henvendelse til Karen Knudsen på telefon 33 92 92 45. Rapporten skal omfangsmæssigt være 10-15 sider med størst vægt på besvarelse af spørgsmål 6-11.

Baggrundsoplysninger	
Emneord (udfyldes af FC):	Kontaktperson(er):
Reference (udfyldes af FC):	Navn : Susanne Månsson
Projektets titel: En helhedsorienteret indsats til børn med medfødt og erhvervet hjerneskade og deres familier	Gadenavn, nr.: Møllebakken nr. 26
Journalnummer: 871451-0021	Postnr. & By: 3740 Svaneke
Pulje: Støtte til udviklingsarbejde i forbindelse med intensivering af optræningsindsatsen for børn med medfødt eller erhvervet hjerneskade	Evt. tlf. nummer? 56497058
Ansøger: Bornholms Regionskommunes Observations- og Specialbørnehave Mælkebøtten Møllebakken 26 3740 Svaneke	Navn og adresse på personen, der har udfyldt skemaet: Miriam Asvarisch Nordskovvej 2B 3700 Rønne Tlf. 56911196 / 24448317
Bevillingsansvarlige: Susanne Månsson	
Påbegyndt: D.1/1 år:2005	
Afsluttet: D.31/12 år:2006	
Tilskuddets størrelse: 766.000 kr.	

Rapporttype: ☒ Afsluttende rapport ☐ Midtvejsrapport (angiv hvilket projektår rapporten omhandler): projektår: _____

Spørgsmål	Besvarelse <i>(Udfyld i nedenstående felt)</i>
Vejledning til spørgsmål 1. I spørgsmål 1 ønskes en beskrivelse af baggrunden for projektet, samt de problemstillinger der er kendetegnende for projektets arbejdsfelt.	

<p>1. Baggrund og problemstilling</p>	<p>Hvad er baggrunden for projektet?</p> <p>Bornholm er et udpræget udkantsområde af Danmark karakteriseret ved et forholdsvist ringe beskatningsgrundlag – bl.a. pga. erhvervsstrukturen og den demografiske sammensætning. Samtidig er Bornholm helt i front mht. kommunal struktur, idet Bornholm er blevet omdannet til en regionskommune, hvor de tidligere amtslige og primærkommunale opgaver er integreret i ét kommunalt niveau. Selvom Bornholm i forbindelse med kommunalreformen indlemmes i Hovedstadsregionen, vil øen fortsat have status som udkantsområde.</p> <p>Kommunalreformen vil indebære, at flere kommunale enheder vil befinde sig i en større geografisk afstand fra den regionale metropol. Samtidig vil forpligtelsen til løsning og afhjælpning af specialpædagogiske opgaver i stigende omfang påhvile den enkelte kommune. Bornholm er på denne baggrund et karakteristisk eksempel på en sådan kommunal udkantsproblematik.</p> <p>Mælkebøtten er normeret til 38 børn, hvoraf ca. halvdelen har en formodet eller konstateret hjerneskade.</p> <p>Projektet er rettet mod børn med medfødt eller erhvervet hjerneskade og kan ses som en forlængelse og udbygning af specialbørnehavens bestræbelser på at styrke samarbejdet mellem myndighed og borger og fremme en metodeudvikling, der kan kvalificere den specialpædagogiske indsats over for børn med fysisk og/eller psykisk funktionshæmning.</p> <p>Mælkebøtten har de seneste fem år gennemført et udviklingsprojekt med henblik på at kvalificere en helhedsorienteret udredning af barnets særlige vanskeligheder og på grundlag heraf optimere den pædagogiske og fagspecifikke handleplanlægning med en intensiveret forældreinddragelse. Nærværende projekt skal ses som en videreudvikling og udvidelse af det tidligere projekt, der bl.a. resulterede i udvikling af LEA –modellen som en helhedsorienteret og dynamisk forståelsesramme om børns kompetencer og samspil¹. Den undersøgelse, der ligger til grund for udvikling af LEA-modellen² viser, ”at specialbørnehaver – trods og ønsket og forestillingen om et godt forældresamarbejde – i meget begrænset omfang involverer forældrene <i>aktivt</i> i den pædagogiske virksomheds forskellige faser [...]”. Det er denne konstatering, der ligger til grund for det nuværende projekts arbejde med at skabe en højere grad af forældre-inddragelse og dermed styrke den helhedsorienterede forståelse af barnets udvikling.</p> <p>I henhold til Bekendtgørelse af lov om social service (LBK nr. 708 af 29/06/2004) § 34 er det en amtskommunal forpligtelse at tilbyde gratis rådgivning, undersøgelse og behandling af børn og unge med betydelig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne samt deres familier. På Bornholm er denne opgave uddelegeret til Specialbørnehaven Mælkebøtten, som over en årrække har udviklet et tilbud om småbørnsrådgivning til forældre med børn med formodet eller konstateret hjerneskade. Dette tilbud har haft pædagogisk såvel som faglig (f.eks. fysioterapeutisk) karakter.</p> <p>Der er blandt forældre til børn med hjerneskade en stor variationsbredde mht. at kunne formulere behov og gøre rettigheder gældende i forbindelse med beslutninger om specialpædagogiske foranstaltninger for barnet, ligesom forældreinput i forbindelse med beskrivelser af barnet ikke tillægges en ligelig betydning i forhold til professionelles udsagn om barnet.</p>
<p>¹ Hans Månsson : LEA – en pædagogisk beskrivelsesmodel, Systime 2003</p> <p>² Hans Månsson : Midt i verden – og ude på noget, Systime 2002, S. 101</p>	<p>er et således et stort behov for at udvikle indhold, rammer og metoder for et rådgivningstilbud til forældre med et barn med hjerneskade, der hviler på et helhedssyn på familien – og som i videst muligt omfang understøtter forældrenes inddragelse i og medindflydelse på pædagogiske, faglige og administrative overvejelser og beslutninger. Projektet retter sig derfor <u>også</u> specifikt mod en opkvalificering af det team af medarbejdere, der varetager rådgivningsopgaven.</p>

	<p>Beskriv de problemstillinger, der førte til iværksættelse af projektet. <i>(Angiv maksimalt de tre væsentligste problemstillinger)</i></p>	<p>Det amtskommunale tilbud i henhold til Servicelovens § 34 – på Bornholm og andre steder i Danmark (jfr. en landsdækkende undersøgelse gennemført i 1998) – sigtede traditionelt mod rådgivning til forældre, om hvordan barnets specifikke vanskeligheder kan afhjælpes mere end mod en rådgivningsindsats, der tager afsæt i et helhedssyn på familien.</p> <p>Der var blandt forældre til børn med hjerneskade en stor variationsbredde mht. at kunne formulere behov og gøre rettigheder gældende i forbindelse med beslutninger om specialpædagogiske foranstaltninger for barnet, ligesom forældreinput i forbindelse med beskrivelser af barnet ikke tillægges en ligelig betydning i forhold til professionelles udsagn om barnet.</p> <p>Der var et stort behov for at udvikle indhold, rammer og metodik for et rådgivningstilbud til forældre med et barn med hjerneskade, der hviler på et helhedssyn på familien – og som i videst muligt omfang understøtter forældrenes inddragelse i og medindflydelse på pædagogiske, faglige og administrative overvejelser og beslutninger.</p>
<p>Vejledning til spørgsmål 2. I spørgsmål 2 ønskes en beskrivelse af projektets formål – hvilke ideer og initiativer er det man ønsker at udbrede med projektet?</p>		
<p>2. Projektets formål.</p>	<p>Hvad er projektets formål?</p>	<p>Projektet ønsker at udvikle:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ en udrednings- og beskrivelsespraksis på småbørnsområdet med henblik på at kvalificere valg og udformning af specialpædagogiske tilbud rettet mod børn med formodet eller konstateret hjerneskade – med afsæt i en relations- og resurseorienteret forståelsesramme om børns liv ✓ et helhedsorienteret tilbud om forælderådgivning og -inddragelse – med henblik på, at det enkelte barn med hjerneskade og dets forældre tilbydes den optimale støtte og med mulighed for løbende vurdering af, hvilken institutionsform og specialpædagogiske foranstaltning, der i forhold til barnets videre udvikling kan danne den mest optimale sociale og pædagogiske ramme for barnet

Spørgsmål	Besvarelse
<p>Vejledning til spørgsmål 3</p> <p>Nogle projekter omhandler efteruddannelse af personale, etablering af netværk mv., og er således ikke direkte rettet imod, hvad der kan benævnes som den primære målgruppe som for eksempel narkomaner, sindslidende, hjemløse, udsatte børn og unge, udviklingshæmmede, handicappede mv. Er projektets målgruppe således personale, pårørende, medarbejdere i forvaltningen mv. beskriv da som det første i spørgsmål 3 hvilken gruppe, der er tale om, og hvor mange der deltager i projektet.</p> <p>Er projektets målgruppe ikke personale, men udsatte grupper, beskrives i spørgsmål 3, hvordan målgruppen er opgjort for efterfølgende at beskrive målgruppens størrelse og sammensætning nærmere. Opgørelsen af alder og antal foregår ved at angive antallet i målgruppen inden for de fastsatte aldersgrupper</p> <p>Optællingen af målgruppen kan baseres på enten en optælling af antallet af kontakter projektet modtager eller en optælling af antallet af brugere i projektet. Med <i>kontakter</i> menes det antal besøg, telefonhenvendelser e.l. som projektet modtager i løbet af et år. Måler man antal kontakter kan der optræde gengangere blandt brugerne. I modsætning hertil er optælling af målgruppen ud fra antallet af <i>brugere</i> baseret på, hvor mange forskellige brugere, der reelt er tilknyttet projektet. Måler man målgruppen ud fra antallet af brugere, optælles det altså <u>ikke</u>, hvor mange gange brugerne opsøger projektet, men hvor mange forskellige brugere, der opsøger projektet. Er der anvendt andre metoder til at optælle målgruppens størrelse bedes det beskrevet.</p>	
<p>3. Målgruppe</p>	<p><i>(Beskriv kort målgruppen)</i></p> <p>Hvem er projektets målgruppe?</p> <p>Projektets primære målgruppe er familier med børn med medfødt eller erhvervet hjerneskade.</p> <p>Målgruppen for projektets første del (uddannelse) er Specialbørnehavens pædagoger og fagspecialister – herunder specialbørnehavens rådgivningsteam – med henblik på at kvalificere arbejdet i forhold til den primære målgruppe.</p> <p>Nedenstående spørgsmål må derfor besvares med både et ”ja” og et ”nej”, idet projektet har såvel en primær (børn + familier) som en sekundær (personale) målgruppe.</p> <hr/> <p>Er projektets målgruppe personale, medarbejdere i forvaltningen eller lignende grupper – eksempelvis i forbindelse med et projekt om efteruddannelse?</p> <p><i>(Sæt kryds)</i></p> <p>X Ja:</p> <p><i>(Hvis ja angiv da antallet af deltagere i projektet, og angiv også hvilke personalegrupper mv., der er tale om.)</i></p> <p>X Nej:</p> <p>Som beskrevet ovenfor er projektets primære målgruppe familierne. Personalet er den sekundære målgruppe.</p> <hr/> <p>Hvordan er målgruppen opgjort?</p> <p><i>(Sæt kun et kryds)</i></p> <p>☐ Antal kontakter:</p> <p>X Antal brugere: (Opgjort som antallet af børn med hjerneskade indskrevet i Specialbørnehaven ”Mælkebøtten”. Projektet retter sig dog i vidt omfang mod børnenes forældre, der ikke indgår i optællingen)</p>

	Angiv hvor mange i målgruppen der er inden for hver aldersgruppe i nedenstående tabel?:	0 – 10 år 15	11 – 18 år	19 – 30 år	31 – 67 år	>67 år -
--	---	-----------------	------------	------------	------------	-------------

Spørgsmål	Besvarelse
<p>Vejledning til spørgsmål 4. Spørgsmål 4 besvares ud fra, hvilke problemstillinger der karakteriserer den primære målgruppe – altså den gruppe som projektets deltagere arbejder med/for til daglig.</p>	
<p>4. Projektets primære problemstillinger</p>	<p>Hvilke problemstilling(er) karakteriserer målgruppen? Angiv de tre væsentligste problemstillinger, gerne i prioriteret rækkefølge.</p> <p><i>(Angiv problemstillingerne i nedenstående felt)</i></p> <p>Der er stor variationsbredde i forældregruppen med henblik på at kunne formulere behov og gøre rettigheder gældende i forbindelse med beslutninger om specialpædagogiske foranstaltninger for barnet.</p> <p>Der er ligeledes stor variationsbredde i forældregruppen med henblik på at kunne bidrage med skriftlige input til beskrivelse af og handleplaner for barnet.</p> <p>Forældres input i forbindelse med beskrivelser af og handleplaner for barnet tillægges ikke en ligelig betydning i forhold til professionelles udsagn om barnet</p>

Spørgsmål	Besvarelse	
<p>Vejledning til spørgsmål 5. Nedenfor ønskes en angivelse af antallet af ansatte i projektet og deres uddannelsesmæssige baggrund. Derudover ønskes en angivelse af antallet af frivillige i projektet. Ansatte defineres som den gruppe i projektet, der er aflønnet af projektet. Frivillige defineres som, personer, der arbejder ulønnet i projektet. Endelig ønskes en besvarelse af dels, hvilke parter, der, foruden Socialministeriet, har været involveret i projektet, dels hvordan finansieringen af projektet er konstrueret.</p>		
<p>5. Ansatte og samarbejdspartnere</p>	<p>Hvor mange er fuldtidsansatte i projektet? 0</p>	
	<p>Hvor mange er deltidsansatte i projektet? 1</p>	
	<p>Hvor mange er frivillige? 0</p>	
	<p>Angiv antal ansatte inden for hver uddannelsesgruppe:</p> <p><u>Socialfaglig uddannelse</u> Grunduddannelse som pædagog. Derefter Cand.Pæd. i almen pædagogik</p> <p><u>Sundhedsfaglig uddannelse:</u></p> <p><u>Erhvervsuddannelse:</u></p> <p><u>Andet (erhvervsrelateret erfaring eller lign.):.....</u> Projektleder-uddannelse. Erfaring bl.a. med arbejde som seminarielærer og som pædagogisk konsulent.</p>	
	<p>Er der foruden Socialministeriet andre parter, som deltager i finansieringen af projektet, f.eks. via kontorlokaler, lønninger eller andet? I så fald hvem?</p>	<p>Nej</p>
	<p>Hvor stor en andel udgør anden finansiering af projektets samlede finansiering?</p>	<p>0</p>
	<p>Samarbejder projektet med andre parter f.eks. via styregruppe eller andet fra kommune(t), amt, organisationer, frivillige mv.?</p>	<p>Projektet samarbejder med :</p> <ul style="list-style-type: none"> • NVIE (Nationalt Videnscenter for Inklusion og Eksklusion) • CVU Storkøbenhavn. • Fagsekretariatet for Børn & Skole i Bornholms Regionskommune.

Spørgsmål	Besvarelse
Vejledning til spørgsmål 6 Spørgsmål 6 omhandler projektets metodiske baggrund. Her ønskes en uddybende beskrivelse af de overvejelser og fremgangsmåder, der er valgt i projektet.	
6. Metode	<p>Hvilke faglige overvejelser og strategier er anvendt for at nå projektets mål?</p> <p>Projektet indeholder flg. tre hovedelementer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Videreudvikling af en relations- og resurseorienteret beskrivelsespraksis (LEA-modellen) – rettet mod børn med hjerneskade. 2. Videreudvikling af det specialpædagogiske tilbud i børnehaven – med henblik på at inddrage barnets forældre i videst muligt omfang i børnehavens pædagogiske og faglige beskrivelsespraksis og handleplanlægning. 3. Videreudvikling og opkvalificering af specialbørnehavens eksterne rådgivningsteam – med henblik på at udvide fokus fra barnets vanskeligheder som følge af en hjerneskade til at forstå og afhjælpe disse vanskeligheder i et helhedsperspektiv på familien. <p>Projektet indledende fase omfattede uddannelse og opkvalificering af det pædagogisk-faglige personale med særlig henblik på at skabe grundlag for en højere grad af forældreinvolvering med udgangspunkt i LEA-modellen.</p> <p>Dernæst blev en specielt formuleret uddannelse for rådgivningsteamet igangsat. Denne indeholder dels en teoretisk viden om og en praktisk opøvelse i helhedsorienteret familierådgivning, og dels en forståelse af sorg-reaktioner generelt og sorg-reaktioner specifikt i forbindelse med det at få et handicappet barn. Uddannelsen indeholder desuden en forståelse og erkendelse i forhold til sammenhængen mellem egen livshistorie og egne reaktioner i forhold til arbejdet omkring forældres reaktioner på sorg og tab.</p> <p>I forlængelse af de 2 uddannelsesforløb er der opstillet et udvidet program for forældresamarbejde, familierådgivning og forældreinvolvering i beskrivelsesarbejde og beslutninger om pædagogisk-faglige handlinger i forhold til det enkelte barn. Dette program indeholder ændrede procedurer omkring de (minimum) 2 årlige møder, der holdes omkring det enkelte barn. Og det indeholder procedurer omkring arbejdet med tidlig rådgivning og vejledning samt sammenhængen mellem denne og barnets evt. indskrivning og start i institutionen.</p> <p>I efteråret er der – efter tilladelse fra Socialministeriet – brugt projektmidler til gennemførelse af et IKT-projekt for sprogløse og sprogsvage børn. Dette projekt inddrager forældrene som medspillere omkring barnets brug af IKT og opkvalificerer medarbejdernes kompetencer i forhold til brug af elektroniske skabeloner m.m..</p>

Vejledning til spørgsmål 7

Her ønskes en beskrivelse af de redskaber, der er anvendt, for at understøtte metoden og opnå projektets mål. Her tænkes bl.a. på, om der er anvendt særlige tilgange for få kontakt til målgruppen.

7. Redskaber/ aktiviteter

Beskriv hvilke konkrete redskaber, der er anvendt i projektet?

Projektets første halve år blev brugt til det planlagte uddannelsesforløb for hele det pædagogisk-faglige personale samt til dataindsamling.

Uddannelsen omfattede en kort indføring i sammenhængen mellem LEA-modellen og projektets indhold og formål. Størstedelen af undervisningsforløbet omfattede grundlaget for en anerkendende praksis i samarbejdet med og inddragelsen af forældre. Denne del af uddannelsen tog udgangspunkt i personalets egen praksis, og med samtale og fælles refleksion som redskaber blev der arbejdet med menneskesynet bag og konkrete redskaber i en anerkendende praksis.

Sideløbende med undervisningen blev der gennemført dataindsamling via interviews med dele af den primære målgruppe (forældre til børn med hjerneskade indskrevet i ”Mælkebøtten”) og spørgeskema til hele den sekundære målgruppe (det pædagogisk-faglige personale i institutionen.) Der blev desuden gennemført et gruppeinterview med Rådgivningsteamet med det formål lave en status på teamets arbejde.

Denne ”første runde” af dataindsamling havde det primære formål at registrere praksis før igangsætning af det udvidede program for forældresamarbejde, familierådgivning og forældreinvolvering (Se resultaterne under pkt. 8). Men den gav desuden sekundære gevinster i form af refleksion hos personale og forældre over den nuværende praksis. Og i form af en afdækning af såvel personalets egen oplevelse af stærke og svage sider i forhold til projektets mål og grundlag som af forældrenes oplevelse af og ønsker til inddragelse i beskrivelse, beslutninger og handleplanlægning.

Efter afslutningen af grunduddannelsen er der primo oktober opstillet en ændret procedure omkring inddragelsen af forældrene i forbindelse med handleplanmøder. Og de tidligere forældrekonsultationer er omdannet til statusmøder, der har det formål at følge op på de beslutninger, der er truffet på handleplanmøderne.

Der er desuden medio november gennemført gruppeinterview med den samlede personalegruppe for at indfange personalets vurdering af, hvad grunduddannelsen har betydet for dem og deres faglige arbejde i forhold til projektets mål.

Ultimo august startede videreuddannelsen, der retter sig mod det rådgivningsteam, der varetager tidlig rådgivning og vejledning. Uddannelsen indeholdt i sin indledende fase en hjælp til at beskrive grundlaget for og rollefordelingen i Rådgivningsteamet. Uddannelsen indeholder desuden en teoretisk viden om og en praktisk

	<p>opøvning i helhedsorienteret familierådgivning, samt indføring i sorg-reaktioner generelt og sorg-reaktioner specifikt i forbindelse med det at få et handicappet barn. Uddannelsen indeholder desuden en forståelse og erkendelse af sammenhængen mellem egen livshistorie og egne reaktioner i forhold til arbejdet omkring forældres reaktioner på sorg og tab.</p> <p>Uddannelsen er foreløbig afsluttet, men videreføres med endnu 2 undervisningsdage i eftersommeren 2007.</p> <p>Foruden uddannelsen har Rådgivningsteamet også via projektet indført faste ugentlige møder med kollegial sparring og med sparring fra institutionens leder, der er uddannet familierapeut.</p> <p>Som et resultat af uddannelsen og de faste ugentlige møder er der nu opstillet procedurer for arbejdet med tidlig rådgivning og vejledning samt sammenhængen mellem denne og barnets evt. indskrivning og start i institutionen.</p> <p>Der er i foråret 2006 gennemført dataindsamling for at foretage en foreløbig vurdering af de gennemførte ændringer omkring handleplanmøderne. Dataindsamlingen har bestået i interviews med 8 forældre samt et interview med den samlede personalegruppe.</p> <p>Der er desuden – også i foråret - gennemført en evaluering af ændringerne i Rådgivningsteamets procedurer samt indførelsen af faste ugentlige møder.</p> <p>I januar 2007 er gennemført en afsluttende interviewrunde med børn til 5 forældre med henblik på at samle op på projektets intentioner i forhold til forældreinddragelsen. Og der er – ligeledes i januar 2007 – gennemført en afsluttende spørgeskemaundersøgelse blandt personalet. Disse 2 undersøgelser fungerer som en efter-måling, der sættes i forhold til lignende undersøgelser, der blev gennemført primo 2005 som en før-måling inden uddannelsen og ændringerne i handleplaner m.m. gik i gang.</p> <p>I juni måned påbegyndtes et samarbejde mellem institutionens kunstpædagog og den ansatte projektmedarbejder. Samarbejdet skulle resultere i udgivelsen af en bog om arbejdet i institutionens atelier, og sammenhængen til projektet skulle bindes ved at forældre blev inddraget i en beskrivelse af deres eget barn, som skulle supplere kunstpædagogens beskrivelse af barnets arbejde i atelieret. P.gr.a. sygdom og tidsmangel blev dette ”sideprojekt” dog ikke gennemført.</p> <p>Ultimo 2006 er der indrettet et lokale med kommunikationsudstyr og gennemført uddannelse af personalet i forhold til IKT. Disse tiltag har som mål – i samarbejde med forældrene - at kvalificere arbejdet med</p>
--	--

institutionens sprogløse og sprogsvage børn.

Vejledning til spørgsmål 8

Spørgsmålet omhandler projektets resultater. Her tænkes på hvilken viden og erfaring der er opnået, og hvilke konkrete tiltag der er gennemført. Spørgsmålet er opdelt i fire underspørgsmål.

8. Projektets resultat(er)

Beskriv hvilke resultater I har opnået i forhold til projektets formål (som angivet i spørgsmål 2).

Den gennemførte uddannelse omfattede grundlaget for en anerkendende praksis i samarbejdet med og inddragelsen af forældre.

Undervisningens grundlag var den eksistentielle psykologi med vægt på den anerkendende relation / den anerkendende samtale. Og med dette grundlag som katalysator var undervisningen omkring de fleste af de ønsker, der er inden start var opstillet til uddannelsen.

Et efterfølgende gruppeinterview med personalet viste, at alle uden undtagelse havde fået et positivt udbytte af forløbet. Resultatet af uddannelsen kan sammenfattes således :

- ✓ Der er skabt en langt større forståelse og respekt for forældrenes baggrund, kompetencer, rettigheder og handlinger.
- ✓ Personalet kommet frem til et andet syn på sig selv og et andet syn på forældrene : Forældrene har ret til at mene, hvad de mener, og medarbejderen har på samme måde også selv retten til en egen mening.
- ✓ Medarbejderne har erkendt, at det, der er sandt for den ene, ikke nødvendigvis sandt for den anden, og dermed føles forældrenes evt. uenighed ikke som en trussel og ikke som et spørgsmålstejn ved personalets faglighed og ”rigtige” holdninger.
- ✓ Der er opstået nye handlemønstre, hvor personalet spørger mere direkte ind til forældrenes synspunkter, hverdag, handlinger m.m. i forhold til barnet.
- ✓ Personalet danner i mindre grad fordomme omkring forældrenes evt. manglende kompetence og forståelse i forhold til barnet.
- ✓ Der er truffet aftale med underviseren om gennemførelse af 2 årlige undervisningsdage efter det samme koncept.

Uddannelsen har resulteret i opstilling af en ændret procedure omkring handleplanmøderne. Den nye procedure inddrager i langt højere grad forældrene direkte i beskrivelsen af barnet og beslutningerne omkring det videre arbejde. Proceduren er beskrevet således :

- 1 uge før mødet udsendes flg. til alle mødedeltagere :
 - Forældrenes notater om barnet
 - Pædagogens sammenfattende karakteristik af barnet
 - Evt. faglige rapporter / notater fra pædagogens samtale med fagpersoner
- På mødet uddyber forældre, pædagog og andre fagpersoner deres skriftlige oplæg
- Barnets funktionshæmning og særlige behov indkredses og revurderes i fællesskab
- Pædagogen fremlægger et forslag til handleplan, der vurderes og justeres og beslutes i fællesskab
- Efter mødet sender pædagogen den skriftlige handleplan til endelig godkendelse hos forældrene.
- Den færdige handleplan udsendes til mødedeltagerne.

	<p>Beskriv hvilke andre resultater, der evt. er opnået i projektperioden.</p> <p>Der er blevet en ekstra stor opmærksomhed på behovet for udvikling af særlige metoder til inddragelse af forældre, der ikke er vant til at formulere sig skriftligt og/eller mundtligt.</p> <p>I juni måned er påbegyndt et samarbejde mellem institutionens kunstpædagog og den ansatte projektmedarbejder. Samarbejdet skal resultere i udgivelsen af en bog om arbejdet i institutionens atelier, og sammenhængen til projektet bindes ved at forældrene inddrages i en beskrivelse af deres eget barn, som skal supplere kunstpædagogens beskrivelse af barnets arbejde i atelieret.</p>
--	---

Hvordan kan det konstateres, at projektet har opnået de beskrevne resultater? - Beskriv konkrete træk, f.eks. vedr. målgruppen, adfærdsmønstre, aktiviteter, samarbejde mv.

Til brug for evaluering af projektets resultater og til støtte for projektudviklingen er gennemført en omfattende **Dataindsamling** i form af flg. :

- Interviews af forældre til børn med hjerneskade indskrevet i ”Mælkebøtten” med henblik på status på arbejdet med forældreinddragelse.
- Spørgeskemaundersøgelse blandt pædagoger og fysio/ergoterapeuter i institutionen med henblik på status på arbejdet med forældreinddragelse.
- Gruppeinterview med Rådgivningsteamet med henblik på en status på teamets arbejde.
- Gruppeinterview med personalegruppen med henblik på evaluering af gennemført grunduddannelse.
- Interviews med forældre, der har været en del af den nye procedure omkring handleplanmøder, der blev igangsat i efteråret 2005.
- Gruppeinterview med personalegruppen med henblik på evaluering af den nye procedure omkring handleplanmøderne.
- Skriftlige tilbagemeldinger fra Rådgivningsteamet til brug for evaluering af deres uddannelse og indførelse af faste, ugentlige møder.
- Interviews af forældre til børn indskrevet i ”Mælkebøtten” med henblik på evaluering af arbejdet med forældreinddragelse.
- Spørgeskemaundersøgelse blandt pædagoger og fysio/ergoterapeuter i institutionen med henblik på evaluering af arbejdet med forældreinddragelse.

De gennemførte *forældreinterviews* i foråret 2005 er grundigt beskrevet. Herunder refereres blot den afsluttende konklusion :

Det kan konkluderes, at forældrene i stor udstrækning er tilfredse med den måde, hvorpå Mælkebøtten informerer og inddrager dem. Utilfredsheden og uklarheden samler sig primært omkring handleplanen og om de møder, der holdes om det enkelte barn (Handleplanmøde og forældrekonsultation). En stor del af forældrene mener ikke, der er tale om egentlige handleplaner, eller de er i vildrede med, hvad der egentlig menes med en handleplan i Mælkebøtten. De giver klart udtryk for, at de føler sig lyttet til og taget alvorligt, men de kan ikke se dette afspejlet i en egentlig fælles beslutning mellem personale og forældre om, hvad der konkret skal gøres for at understøtte barnets videre udvikling. For nogle er det desuden uklart, hvad der er formålet med forældrekonsultationen.

Forældrene er til gengæld tilfredse med deltagerkredsen til møderne og med mødernes afholdelse i Mælkebøtten. En enkelt forældre ville dog foretrække, at møderne blev afholdt i hjemmet.

De fleste af forældrene kommer kun sjældent i Mælkebøtten, men de føler sig velkomne der. Flere har dog problemer med at deltage i de fælles forældrearrangementer på grund af manglende transportmulighed eller på grund af problemer med at få barnet passet imens, og nogle giver udtryk for, at Mælkebøtten har en opgave i at hjælpe netværksdannelse på vej.

Tilknytningen til institutionen har i høj grad form af en

	Er der resultater, som projektet evt. endnu ikke har nået, eller evt. helt har måtte opgive?.	Nej
--	---	-----

Spørgsmål	Besvarelse	
<p>Vejledning til spørgsmål 9 Spørgsmål 9 skal besvares ud fra om der i projektet er foretaget ændringer i forhold til det, der var planlagt for projektet. Ofte sker der ændringer enten i forhold til målgruppen eller i forhold til, hvordan man vil gribe problemet an. Såfremt der er sket sådanne ændringer ønskes det uddybet.</p>		
<p>9. Afvigelser fra den oprindelige projektplan</p>	<p>Er der sket justeringer i forhold til den oprindelige projektplan, f.eks. i forhold til projektets målgruppe, tidsplan eller andet? Beskriv hvorfor og hvordan?</p>	<p>Videreuddannelsen af Rådgivningsteamet blev flyttet til færdiggørelse i marts 06 (med opfølgingsdag i august) mod forventet i december 05. Dette skyldtes sygdom samt praktiske vanskeligheder med at få erstattet de aflyste undervisningsdage med nye. Justeringen betød, at ændringerne i teamets arbejde – der består i vedtagelse af procedurer for arbejdet med tidlig rådgivning og vejledning samt sammenhængen mellem denne og barnets evt. indskrivning og start i institutionen - først blev vedtaget i foråret 06.</p>
<p>Vejledning til spørgsmål 10 & 11. I spørgsmål 10 og 11 skal projekterne beskrive hvilke succeser og vanskeligheder, der har været i projektperioden. Det må understreges at en beskrivelse af evt. problemer er lige så væsentlig som beskrivelserne af de positive oplevelser.</p>		
<p>10. Væsentlige succeser</p>	<p>Beskriv hvad der er lykkedes særligt godt i projektførelset. <i>(Beskriv de tre væsentligste succeser)</i></p>	<p>At skabe en sammenhængende, ligeværdig og reel inddragelse af forældrene i forhold til beskrivelse af og beslutninger omkring barnet. Grundlaget for dette består af :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Et konsekvent fokus på forældrenes ressourcer og på muligheden for at lade disse komme barnet til gode • en ændret proces omkring handleplanmøder • indførelse af statusmøder i stedet for forældrekonsultationer • udbygning af et eksisterende oplæg til forældrene, der skal inspirere dem til at bidrage til beskrivelsen af barnet <p>At skabe et fornyet grundlag for Rådgivningsteamets arbejde gennem undervisningen og gennem de ugentlige teammøder.</p> <p>At engagere personale i 2 undervisningsforløb, der tager udgangspunkt i egen praksis og forener refleksioner over dette med generelle etiske overvejelser omkring anerkendende praksis i forældresamarbejde og –inddragelse.</p>
<p>11. Væsentlige problemer</p>	<p>Beskriv hvad der har været særligt vanskeligt i projektførelset. <i>(Beskriv de tre væsentligste problemer)</i></p>	<p>At Rådgivningsteamet under arbejdet med opstilling af et revideret grundlag for og rollefordeling i teamets arbejde måtte igennem en svær proces, hvor de gensidige forventninger skulle afstemmes og revurderes. Dette vurderes dog at have været nødvendigt, for at teamets forskellige faglige kompetencer og indfaldsvinkler fremover kan spille sammen i arbejdet med at anlægge et helhedssyn på barn og familie.</p> <p>At der på tidspunkter i undervisningen (grunduddannelsen) opstod stærke følelsesmæssige reaktioner hos dele af personalet, bl.a. i forhold til følelsen af afmagt overfor forældre med andre værdisæt og livsindstillinger. Dette vurderes dog at være nødvendigt og positivt i forhold til arbejdet henimod et anerkendende forældresamarbejde. Og det har samtidig styrket følelsen af kollegialt sammenhold og</p>

	<p>tryghed i personalegruppen.</p> <p>At vurdere betydningen og konsekvensen af de forskelle i forældrenes holdninger og forventninger til personalet og institutionen, der fremtræder i de 2 interview-runder, der indtil nu er gennemført. Dette billede af forskelligheder i forældregruppen er væsentligt at bemærke sig, idet det kan danne udgangspunkt for overvejelser over, om der er brug for en større differentiering i input og output i forbindelse med handleplanmøderne. Skal forskellige forældre have forskellige redskaber for at kunne gøre brug af det ønske om inddragelse, der ligger hos institutionens ledelse og personalegruppe og som er et omdrejningspunkt i projektet ?</p>
<p>Vejledning til spørgsmål 12 & 13 Her ønskes en beskrivelse af de overvejelser eller kommentar, som projektet ønsker at videregive til andre, der evt. skal påbegynde et lignende projekt. Ved spørgsmål 13 skal fremtidige projektplaner beskrives, såfremt der er tale om en midtvejsrapport.</p>	
<p>12. Andre kommentarer eller refleksioner</p>	<p>Evt. andre erfaringer, råd til andre projektmagere mv.</p> <p>Der blev søgt midler til en ekstern projektmedarbejder. Denne medarbejder har gennem hele projektperioden opholdt sig i institutionen 1-2 gange ugentligt og har dermed kunnet kombinere det ”eksterne” blik med et indblik i institutionens kultur, arbejdsgange og arbejdsbetingelser. En sådan ansættelse giver et godt grundlag for løbende og afsluttende evalueringer.</p>
<p>13. Fremtidige projektplaner (udfyldes hvis midtvejsrapport).</p>	<p>Beskriv planerne for resten af projektperioden.</p>

Vejledning til spørgsmål 14

Er der tale om en afsluttende rapport bedes man besvare spørgsmål 14, som omhandler forankringen af projektet. Med forankring af projektet menes om projektet fortsætter efter støtteperiodens ophør. Forankring kan have forskellig karakter. Man kan her skelne mellem *forankring af projektet* og *forankring af ideerne/erfaringerne*. Forskellen er, at ved *forankring af projektet* fortsætter projektet mere eller mindre uændret, hvorimod projektet ved *forankring af ideerne/erfaringerne* kan ophøre, men erfaringerne implementeres i eksempelvis andre dele af den (amts)kommunale forvaltning eller den frivillige verden. Desuden bedes det uddybet hvilken form for forankring, der er tale om.

14. Forankring

(udfyldes hvis afsluttende rapport).

Er der gjort tiltag for at projektet vil opnå forankring? I så fald hvilke? Hvad har udfaldet af forankringstiltagene været?

De procedurer, der er skabt, afprøvet og tilpasset gennem projektet er nu en fast bestanddel af institutionens arbejde.

For at fastholde og videreudvikle medarbejdernes syn på forældrene som ligeværdige samarbejdspartnere gennemføres der 2 gange årligt undervisning med den underviser, der har stået for projektets uddannelsesforløb.

Vejledning til spørgsmål 15

I spørgsmål 15 skal besvares, hvis viden om projektets eksistens og/eller resultater er videregivet til andre. I den forbindelse ønskes det beskrevet, hvorledes en sådan formidling er foregået. Har der eksempelvis været afholdt seminarer, har man anvendt internettet eller lignende?

15. Formidling

Er projektets eksistens og/eller resultater formidlet til andre? Til hvem og hvordan?

Der er oprettet en hjemmeside for "Mælkebøtten" på adressen www.brk.dk/maelkeboetten. Hjemmesiden indeholder - udover de mere generelle oplysninger om institutionen - oplysninger om projektet. Disse bliver løbende blive opdateret, så interesserede kan holde sig á jour med projektforløbet og projektets resultater.

Der er indsendt og bragt en artikel i Specialpædagogen med beskrivelse af grundlaget for og de hidtidige resultater i projektet. Artiklen blev bragt i februar 2006.

Der er taget kontakt til den lokale formand for Socialpædagogernes Landsforbund for at skabe interesse for en artikel om projektet i fagbladet "Socialpædagogen".

Der er skrevet en artikel til Bornholms Regionskommunes personaleblad "Dragen", hvori projektet omtales. Artiklen har form af et interview med leder Susanne Månsson om hendes mangeårige arbejde i Mælkebøtten. Denne artikel har som formål at informere kommunens ansatte om det arbejde, der udføres i Mælkebøtten.

Der blev medio juni skrevet en artikel til den lokale avis ("Bornholms Tidende") for at gøre opmærksom på projektet overfor den lokale befolkning generelt og overfor lokale fagfolk specielt. Artiklen blev bragt d. 28.6.05.

Institutionens leder skulle i februar måned 2006 have fortalt om projektets resultater på en konference om forældreinddragelse. Dette måtte desværre aflyses p.gr.a. sygdom.

I sommeren 2006 bragte Bornholms Tidende en artikel om projektet forfattet af journalist Inger Anneberg.

Der planlægges en journalistisk bearbejdning og udgivelse af

	<p>projektets resultater.</p>
--	-------------------------------

I maj måned afholdes en temadag for politikere, fagfolk og forvaltningspersoner med henblik på formidling af arbejdet med IKT i forhold til institutionens sprogløse og sprogsvage børn.